

Л. П. Поліщук

м. Житомир

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПИСЬМОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ ВПРАВ

Формування компетенції у письмовому перекладі з рідної мови на іноземну все ще залишається нерозв'язаною проблемою перекладацької лінгводидактики. Для вирішення даної проблеми вважаємо за доцільне сконцентруватися на формуванні письмових навичок та умінь як основної складової перекладацької компетенції.

Підготовка кваліфікованих фахівців-перекладачів з англійської мови – полягає у тренінгу письмового перекладу на матеріалі текстів одного типу або за однією тематикою (економічні, ділові, науково-технічні), поширенні знань з проблем перекладу та способів їх подолання. Отже, при повному письмовому перекладі перекладач мусить дотримуватися таких правил [5]:

1. Ознайомитися з оригіналом, уважно переглянувши його. Прочитати *увесь* текст, користуючись при потребі додатковими джерелами інформації: словниками, довідниками, спеціальною літературою тощо.

2. Написати чорновий варіант перекладу тексту, послідовно працюючи над логічно виділеними частинами першотвору.

3. Відредагувати переклад, прочитавши його мовчки, щоб ще раз перевірити якість, логіку викладу *всього* перекладу і внести необхідні поправки. Треба пам'ятати, що редагування спрямоване на вдосконалення як змісту, так і форми (структури) письмового твору.

Основною метою програми з практичного курсу перекладу (ПКП) [3] є формування у студентів перекладацької компетенції (ПК), а поставлена задача, в свою чергу, передбачає розробку відповідних комплексів вправ. Необхідно зазначити, що основна мета створення комплексу вправ з формування письмової компетенції висвітлена в працях багатьох науковців.

Керуючись визначенням поняття вправи у методиці навчання іноземних мов, посилаючись на тлумачення Е. Г. Азімова [1] та сформульовані Н. К. Складенко [4] вимоги до вправ, під вправою для формування АЛКПП ми розуміємо спеціально організоване в навчальних умовах виконання вмотивованих та професійно спрямованих, багаторазових взаємопов'язаних дій, операцій та/або діяльності, що виконуються зі збільшенням мовних лексичних та операційних перекладацьких труднощів, враховуючи послідовність становлення перекладацьких навичок і вмінь, спрямованих на їх формування у майбутніх перекладачів та набуття ними відповідних знань [2].

Компетентісний підхід до складання системи вправ передбачає, з одного боку, націленість на поглиблення знань та вдосконалення навичок, що лежать в основі загальних полілінгвістичних, комунікативних, культурологічних, інформаційно-пошукових компетенцій тощо. З іншого, - в ідеалі, - на актуалізацію компетенції, найбільш характерної для професійної діяльності перекладача. У письмовому перекладі такою вважаємо текстотворчу компетенцію (ТК), під якою розуміємо сукупність знань про текст, умінь текстотворення у вихідній та цільовій лінгвокультурах та навичок переносу. До її складових мікрокомпетенцій відносимо: 1) перекладацьку метатекстову; 2) текстоаналітичну; 3) текстотипологічну; 4) текстопродуктивну.

Необхідно зазначити, що формування письмової компетенції у перекладі базується на тлі формування загальної перекладацької компетенції, таким чином спирається на принципи послідовності, системності та інтегрованості і носить характер незавершеності.

Шляхом застосування методики зі спеціально розробленою підсистемою вправ дидактична модель по формуванню ТК у письмовому перекладі на іноземну мову може бути реалізована у 3 етапи: 1) когнітивно- пошуковий, 2) аналітико-операційний, 3) корекційний, на кожному з яких застосовується певна група вправ. Кожна група визначається метою певного етапу, але, загалом, спирається на дидактичний доробок вітчизняних та зарубіжних теоретиків і практиків перекладу [2].

Для формування навичок письмового перекладу, запропоновано чотири групи вправ: 1) вправи для активізації знань, 2) вправи для формування навичок, 3) вправи для розвитку вмінь, 4) вправи для вдосконалення навичок і вмінь. У межах кожної з виділених груп ми виділяємо підгрупи:

1 – вправи для актуалізації знань:

- 1.1. лінгвістичного характеру;
- 1.2. теоретичного характеру;
- 1.3. фонового характеру;
- 1.4. текстуального характеру;
- 1.5. довідкової літератури;

2 – вправи для формування навичок:

- 2.1. знаходження еквівалентів значень ЛО повного збігу двох мовних культур;
- 2.2. знаходження еквівалентів значень ЛО відносного збігу мовних культур;
- 2.3. здійснення перекладу безеквівалентної лексики;

3 – вправи для розвитку вмінь:

- 3.1. передача смислу значень ЛО повного збігу двох мовних культур;
- 3.2. передача смислу значень ЛО відносного збігу мовних культур;
- 3.3. передача смислу безеквівалентної лексики;

4 – вправи для вдосконалення навичок і вмінь:

4.1. оцінювати еквівалентність виконаного перекладу ЛО та обґрунтування перекладацьких рішень [2].

Запропонована група вправ націлена на активізацію знань студентів визначених програмою матеріалу необхідного для підготовки до виконання вправ на формування навичок і вмінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

- 1. Азимов Э. Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – СПб. : “Златоуст”, 1999. – 427 с.
- 2. Василенко Т.П. Комплекс вправ для формування у майбутніх перекладачів англomовної лексичної компетенції у писемному перекладі. – Режим доступу : www.stattionline.org.ua/.../15829-kompleks-vprav-dlya-for.
- 3. Робоча навчальна програма з курсу “Практичний курс перекладу англійська мова, як перша іноземна”. Напрямок підготовки “Філологія”, “Переклад” (дві іноземні мови), курс III / [Корунець І.В., Польова Е. В.]. – К. : КНЛУ, 2009. – 25 с.
- 4. Складенко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок та вмінь // Іноземні мови. – 1999. – №3. – С. 3–7.
- 5. Черноватий Л. М. Типологія вправ для формування навичок усного перекладу / Л. М. Черноватий, Т. В. Ганічева // Актуальні проблеми художнього та галузевого перекладу. – Горлівка: ГДППМ., – Вип. 6. – С. 150–158.